

Sygn. akt III AUa 1932/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 marca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący - Sędzia: SA Anna Kubasiak

Sędziowie: SA Ewa Jankowska (spr.)

SO del. Anna Michalik

Protokolant: sekr. sądowy Marta Brzezińska

po rozpoznaniu w dniu 21 marca 2013 r. w Warszawie

sprawy E. L. (1)

przeciwko Dyrektorowi Wojskowego Biura Emerytalnego w W.

o wysokość emerytury, wypłatę odsetek i stwierdzenie nieważności decyzji

na skutek apelacji E. L. (1)

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 29 marca 2012 r. sygn. akt XIV U 2539/11

I. odrzuca apelację w zakresie przyznania dodatku do emerytury z tytułu posiadanego odznaczenia;

II. w pozostałej części oddala apelację.

(-) A. K.

(-) E. J.

(-) A. M.

Sygn. akt III AUa 1932/12

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 29 marca 2012 r. oddalił odwołania E. L. (1) od decyzji Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w W. z dnia 30 grudnia 2008 r., pierwszej odmawiającej wydania decyzji o stwierdzeniu nieważności decyzji waloryzacyjnych wydanych po dniu 1 stycznia 1999 r. i drugiej odmawiającej ponownego ustalenia wysokości emerytury odwołującego się od dnia 1 stycznia 1999 r., wyrównania tego świadczenia wraz z odsetkami.

Sąd Okręgowy orzekł po ponownym rozpoznaniu sprawy na skutek uchylecia przez Sąd Apelacyjny w Warszawie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, w uwzględnieniu apelacji E. L. (1), wyrokiem z dnia 4 października 2011 r., wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 13 kwietnia 2011 r.

Wyrokiem z dnia 13 kwietnia 2011 r. Sąd Okręgowy w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych w pkt. I oddalił odwołanie od decyzji z dnia 30 grudnia 2008 r. o odmowie ponownego ustalenia wysokości świadczenia emerytalno - rentowego i wypłaty odsetek; w pkt. II przekazał odwołanie od decyzji z dnia 30 grudnia 2008 r. o odmowie wydania decyzji o stwierdzeniu nieważności decyzji wydanych po 1 stycznia 1999 r. Ministrowi Obrony Narodowej celem rozpoznania.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Apelacyjny stwierdził, iż istotne znaczenie w niniejszej sprawie ma rozstrzygnięcie kwestii właściwości rzeczowej organu powołanego do jej rozpoznania na skutek odwołania od decyzji organu rentowego.

Sąd II instancji wskazał, iż od obu zaskarżonych decyzji organu rentowego przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego wobec zmienionego stanowiska Sądu Najwyższego wyrażonego w uchwale z dnia 23 marca 2011 roku, której nadano moc zasady prawnej, (uzasadnienie k. 92-102). Konieczne stało się uchylenie całego wyroku do ponownego rozpoznania, bowiem rozstrzygnięcie w kwestii zarzucanej nieważności decyzji wydanych po 1 stycznia 1999 r. ma znaczenie dla oceny decyzji odmawiającej ponownego ustalenia wysokości świadczenia emerytalnego.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

E. L. (1) (ur. (...)) z dniem 15 maja 1975 r. został zwolniony z zawodowej służby wojskowej i przeniesiony do rezerwy. W dniu zwolnienia posiadał 33 lata wysługi, będącej podstawą wysokości uposażenia wg stopnia wojskowego.

Decyzją z dnia 5 września 1975 roku ustalono, że E. L. (1) przysługuje emerytura wojskowa na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin.

Świadczenie emerytalne było kolejno waloryzowane na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin, a od dnia 1 marca 1994 r. na podstawie ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin, przy czym po 1 stycznia 1999 roku waloryzacja odbywała się według wskaźnika waloryzacyjnego, a nie jak dotychczas metodą uposażeniową i taki stan trwał do wydania decyzji o waloryzacji emerytury w dniu 5 marca 2008 roku (dowody: decyzje waloryzacyjne w oparciu o ustawę z dnia 16 grudnia 1972 r. k. 28, k. 46, k. 51, k. 62, k. 68, k. 72-79, k. 80, k. 84, k. 86-89 a.r.; decyzje waloryzacyjne w oparciu o ustawę z dnia 10 grudnia 1992 r. k. 92, k. 94, k. 96-98, k. 101, k. 104, k. 109 a.r., decyzje waloryzacyjne wydane po 1 stycznia 1999 r. k. 112, k. 112, k. 120, k. 124, k. 126, k. 128, k. 122, k. 127, k. 142 a.r.).

Wnioskiem z dnia 19 grudnia 2008 roku skierowanym do Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w W. E. L. (1) wniósł o:

- ponowne ustalenie wysokości świadczeń emerytalnych wypłacanych przez wojskowe organy emerytalne po 1 stycznia 1999 roku,

- wypłacenie wraz z odsetkami kwot, które wynikają z różnicy między przysługującymi świadczeniami, zgodnie ze słusznie nabytymi prawami w 1975 r. o wartości ekonomicznej określonej art. 5, 6 i 40 ustawy z 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin, a zaniżonymi wypłacanymi przez Wojskowe Biuro Emerytalne w W. od 1 stycznia 1999 r. na podstawie decyzji waloryzacyjnych,

- stwierdzenie nieważności decyzji waloryzacyjnych wydanych po 1 stycznia 1999 roku.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W niniejszej sprawie nie budzi wątpliwości okoliczność, że odwołujący nabył prawo do wojskowej emerytury na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 grudnia 1972 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (Dz. U. z 1983r., nr 29, poz. 139 ze zm.), znowelizowanej następnie ustawą z dnia 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1994r., nr 10 poz. 36 ze zm.).

Po wejściu w życie ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin jego emerytura podlegała podwyższeniu na zasadach i w terminach określonych w art. 6 ustawy w brzmieniu sprzed 1 stycznia 1999 roku (tzw. metodą uposażeniową).

Następnie dokonując reformy systemu emerytalnego Ustawodawca z dniem 1 stycznia 1999 roku dokonał zmiany treści art. 6 stanowiąc, iż emerytury i renty podlegają waloryzacji na zasadach i w terminach przewidzianych w przepisach o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Powyższa zmiana została dokonana przez art. 159 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 1998 roku, Nr 162, poz. 1118 ze zm.).

Zgodność art. 159 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej była badana przez Trybunał Konstytucyjny, wyrokiem z dnia 20 grudnia 1999 roku w sprawie K 4/99 Trybunał orzekł, że art. 159 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest zgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Odwołujący się zarówno we wniosku do Wojskowego Biura Emerytalnego jak i w odwołaniu powoływał się na zapis art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który stanowił, że warunki nabywania prawa do emerytur i rent oraz innych świadczeń przysługujących z tytułu pobierania emerytury lub renty, a także zasady ustalania wysokości tych świadczeń dla żołnierzy zawodowych, którzy w dniu wejścia w życie ustawy pozostawali w służbie oraz członków ich rodzin, określają przepisy o zaopatrzeniu emerytalnym tych osób.

Treść art. 1 ust. 2 była nowelizowana ustawą z dnia 30 marca 2001 roku (Dz. U. z 2001 r. Nr 27 poz. 298, art. 134) i ustawą z dnia 29 czerwca 2002 roku (Dz. U. z 2002 r. Nr 74, poz. 676, art. 197), a następnie ustawą z dnia 1 października 2003 roku (Dz. U. z 2003 r. Nr 166, poz. 1609, art. 10) przepis ten został uchylony.

Treść art. 1 ust. 2 ustawy emerytalnej jednoznacznie wskazuje, że nie miał on zastosowania do odwołującego, który przeszedł na emeryturę z dniem 1 listopada 1975 roku.

Przepis ten nie miał jednak żadnego wpływu na wydane po dniu 1 stycznia 1999 roku decyzje waloryzacyjne. Podstawą tych decyzji był art. 6 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin, a jego nowelizacja dokonana przez art. 159 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych była zgodna z Konstytucją.

Trybunał Konstytucyjny rozważał, badając zgodność ww. przepisów w nowym brzmieniu z Konstytucją, czy przepisy te są zgodne z zasadą ochrony praw nabytych. Trybunał stwierdził, że: „... waloryzacja rent i emerytur jest istotnym elementem prawa do zabezpieczenia społecznego, jednakże skutkiem noweli nie jest pozbawienie prawa do świadczeń ani też pozbawienie waloryzacji. Pomimo zmiany przepisów istota instytucji polegająca na utrzymaniu wartości świadczenia do spadku siły nabywczej pieniądza pozostała nienaruszona. Naruszenie oczekiwań, co do przewidywanego poziomu przyszłych świadczeń nie stanowi samo przez się naruszenie prawa do waloryzacji. W wypadku kompleksowych i głębokich reform takich jak ta z 1999 roku wewnętrzna spójność i sprawiedliwość nowego systemu może uzasadniać modyfikację przyznanych wcześniej uprawnień. Dotyczy to zwłaszcza ujednolicenia unormowania mającego dotyczyć wszystkich objętych nim osób. Istotna podmiotowa różnica tej grupy pracowniczej ma miejsce do czasu pozostawania w służbie (co wyraża się innym systemem płacenia składek i innymi wymaganiami co do prawa do nabycia emerytury), natomiast po odejściu ze służby taka osoba przede wszystkim staje się emerytem i winna podlegać zasadniczo regulacjom dla tej grupy osób.... „

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy stwierdził, że waloryzacje dokonane po dniu 1 stycznia 1999 roku przez wojskowy organ emerytalny są zgodne z prawem, w sposób prawidłowy dokonywano waloryzacji świadczenia emerytalno - rentowego odwołującego, więc brak jest podstaw do ponownego ustalania wysokości świadczenia.

Zgodnie z art. 32 ust 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin można ponownie ustalić wysokość świadczenia, gdy zostaną przedstawione istotne dla sprawy nowe okoliczności faktyczne lub ujawnione nowe dowody nieznanne organowi, a mające wpływ na wysokość świadczeń.

W ocenie Sądu Okręgowego podstawy do ponownego ustalenia wysokości świadczenia w tym wypadku nie zachodzą. Wniosek ubezpieczonego nie zawiera żadnych nowych okoliczności mających wpływ na wydane decyzje, a których to okoliczności organ emerytalny nie znał wydając zaskarżone decyzje.

Wszystkie decyzje waloryzacyjne wydane po 1 stycznia 1999 roku zostały wydane bez wad powodujących ich nieważność z mocy samego prawa, ich wykonanie nie wywołałoby czynu zagrożonego karą, wszystkie decyzje były wykonalne w dniu ich wydania w rozumieniu art. 156 § 1 pkt 5 k.p.a. Wszystkie te decyzje były skierowane do właściwej osoby - E. L. (1), nie dotyczyły sprawy w zakresie swojego rozstrzygnięcia rozpoznanej decyzją ostateczną wcześniej wydaną, oraz wszystkie zostały wydane przez właściwy organ.

W odwołaniu E. L. (1) wskazywał na zarzut naruszenia prawa, który uzasadniałby podważenie decyzji waloryzacyjnych.

Odnosząc się do tego zarzutu, w ocenie Sądu Okręgowego decyzje waloryzacyjne zostały wydane z właściwą podstawą prawną i nie doszło przy ich wydawaniu do rażącego naruszenia prawa.

Mając na uwadze, że żadna z przyczyn ujęta w zamkniętym katalogu art. 156 § 1 k.p.a. nie zaistniała, brak jest podstaw do stwierdzenia nieważności decyzji waloryzacyjnych wydanych po dniu 1 stycznia 1999 roku, a konsekwencji do ponownego naliczenia wysokości emerytury odwołującego się za okres od 1 stycznia 1999 r.

Z powyższych względów Sąd Okręgowy oddalił odwołania od obu decyzji na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., orzekając o kosztach procesu zgodnie z art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99 k.p.c.

W apelacji od powyższego wyroku E. L. (2) wnosi o zmianę rozstrzygnięcia poprzez stwierdzenie nieważności wszystkich decyzji waloryzacyjnych wydanych przez organ emerytalny po dniu 1 stycznia 1999 r. i zobowiązanie tego organu do ponownego wyliczenia jego świadczenia od tej daty z uwzględnieniem dodatku do emerytury w wysokości 25% tego świadczenia za odznaczenie orderem.

Apelacja oparta jest na zarzutach 1) naruszenia przepisów art. 7 do 9, art. 162 i art. 163 k.p.a., poprzez niedopełnienie zasadom praworządności w zakresie dokładnego wyjaśnienia sprawy z uwzględnieniem słusznego interesu obywatela, 2) naruszenia prawa materialnego – art. 1 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z art. 2 i 32 Konstytucji RP poprzez błędną wykładnię art. 159 wskazanej wyżej ustawy oraz art. 6 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin oraz art. 40 tej ustawy wobec uznania, iż zmiana metody waloryzacji świadczeń ma zastosowanie do emerytów, którzy nabyli prawo do świadczeń przed datą wejścia w życie nowelizacji art. 6.

W uzupełnieniu do apelacji E. L. (2) załączył pismo procesowe zawierające jego szlak bojowy w okresie II Wojny Światowej oraz dokonania w okresie po wyzwoleniu dla dobra kraju.

Sąd Apelacyjny w Warszawie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zważył, co następuje:

Apelacja E. L. (1) nie zasługuje na uwzględnienie.

Podkreślenia wymaga, iż wnioski E. L. (1), stanowiący podstawę wydania zaskarżonych decyzji, odwołanie do Sądu Okręgowego oraz apelacja od wyroku tego Sądu oparte są na jednym zarzucie, a mianowicie że wprowadzana przez ustawodawcę z dniem 1 stycznia 1999 r. metoda waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych żołnierzy zawodowych i ich rodzin na zasadach i w terminach przewidzianych w przepisach o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie dotyczy świadczeniobiorców, którzy uzyskali prawo do świadczeń przed tą datą, bowiem wobec

tych osób nadal ma zastosowanie metoda waloryzacji uzależniona od wzrostu uposażenia zasadniczego żołnierzy zawodowych pozostających w służbie i zajmujących analogiczne stanowiska.

Zarzut ten jest oczywiście wadliwy, co przesądza o jego bezzasadności.

Zapis art. 6 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin zawierający metodę uposażeniową waloryzacji został uchylony i zastąpiony z dniem 1 stycznia 1999 r. nową treścią:

„Art. 6 Emerytury i renty podlegają waloryzacji na zasadach i w terminach przewidzianych w przepisach o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych”.

Nie ma możliwości prawnej stosowania po dniu 1 stycznia 1999 r. waloryzacji uposażeniowej jako, że od tej daty ustawa o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin takiej metody waloryzacji nie przewiduje. Każda decyzja administracyjna musi być oparta na obowiązującym przepisie prawa. Takim przepisem w odniesieniu do waloryzacji świadczeń, od dnia 1 stycznia 1999 r., jest art. 6 omawianej ustawy w brzmieniu nadanym mu przez art. 159 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Przepis ten odsyła do uregulowań ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wyłącznie w kwestii zasad i terminów waloryzacji uregulowanych w art. art. 88-94 tej ustawy. Interpretacja odwołującego się oparta na art. 1 ust. 2 pkt 1 wymienionej ustawy nie ma odniesienia do stanu faktycznego.

W istocie stanowisko odwołującego się jest jednoznaczne z żądaniem zastosowania do stanu faktycznego po dniu 1 stycznia 1999 r. przepisu prawnego nieobowiązującego w tej dacie, co jest sprzeczne z zasadą państwa prawa.

Sąd Apelacyjny przypomina, iż omawiana nowelizacja była przedmiotem rozstrzygnięcia przez Trybunał Konstytucyjny co do jej zgodności z Konstytucją.

Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, zgodnie z art. 190 ust. 1 Konstytucji mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne.

Ten skutek prawny wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 grudnia 2009 r. w sprawie K 4/99 oznacza, że wprowadzona zmiana metody waloryzacji świadczeń emerytów i rencistów wojskowych z dniem 1 stycznia 1999 r. nie może być ponownie rozważona w postępowaniach sądowych pod kątem naruszenia zasad konstytucyjnych.

Zgłoszony w apelacji wniosek o doliczenie do emerytury dodatku w wysokości 25% tego świadczenia z tytułu odznaczenia odwołującego się orderem za udział w działaniach wojennych w okresie II Wojny Światowej nie był przedmiotem rozstrzygnięcia zaskarżonych decyzji organu emerytalnego z dnia 30 grudnia 2008 r. i z tych przyczyn nie podlega ocenie w sądowym postępowaniu odwoławczym.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 373 k.p.c. odrzucił apelację w tej części; a w pozostałej części, odnoszącej się do przedmiotu sprawy, oddalił apelację jako bezzasadną na podstawie art. 385 k.p.c.

Sędziowie: PRZEWODNICZĄCY

E. A. K.

A. M.

bk